

## ОПЛАТА ПРАЦІ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

**Кузьменко Д. В.**, студентка I курсу магістерського рівня факультету соціально-економічного управління

**Кучерява К. Я.**, ст. викладач кафедри управління персоналом та підприємництва, к.держ.упр.

*Навчально-науковий інститут «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

Закон України «Про оплату праці» визначає заробітну плату, як винагороду, обчислену, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [3]. Проте дослідження вітчизняних науковців свідчать, що для українців заробітна плата є основною складовою у структурі доходів населення [2]. Тож з точки зору питання формування доходів, політики їх перерозподілу та майнової нерівності у суспільстві, проблема оплати праці у регіональному розрізі не втрачає своєї актуальності.

Тим більше наявні деструктивні процеси у сфері економіки праці й соціально-трудовах процесів посилюються через вимушені пандемічні обмеження. Саме тому постає необхідність дослідження проблем оплати праці та їх регіональної специфіки у допандемічний та поточний періоди.

Станом на жовтень 2019 р. середня заробітна плата в Україні становила 10 678 грн. Вище цього рівня оплата праці була тільки у Київській (11166 грн), Донецькій (11907 грн) та Дніпропетровській областях (11078 грн). На середньонаціональному рівні встановилися показники у Полтавській (10501 грн), Запорізькій (10497 грн) та Миколаївській (10193 грн) областях.

До жовтня 2021 р. середня заробітна плата по країні в середньому зросла на третину і вже становила 14239 грн. Найбільше зростання спостерігаємо для Рівненської області, де цей показник зріс на 46 %. Загальна картина за досліджуваний період практично не змінилася – найбільшими показники середньої заробітної плати є для Донецької (15148 грн) і Київської (14678 грн) областей, наближеними до середнього по країні – у Миколаївській (14144 грн), Запорізькій (14044 грн), Дніпропетровській (13768 грн) областях. У жовтні 2021 р. найменший рівень заробітної плати, як і в базисному періоді, спостерігаємо у Чернівецькій (10976 грн) і Херсонській (11512 грн) областях. Як бачимо, у поточному році різниця між найбільшим і найменшим показником рівня середньої оплати праці в розрізі регіонів складає у абсолютному значенні 4 172 грн. Або середня заробітна плата штатного працівника Чернівецької області складає 72,5 % аналогічного показника для Донецького регіону.

Не менш важливим є розуміння ситуації із заборгованістю по заробітній платі. Згідно статистичних даних, у жовтні 2019 р. заборгованість по країні сягала 3141147 тис. грн. У жовтні 2021 р. цей показник зріс на 27,5 % і склав 4004643 тис. грн. При цьому в абсолютних показниках найбільший рівень

заборгованості у базовому періоді був у Донецькій, Луганській, Харківській, Сумській та Дніпропетровській областях. У поточному році явними антилідерами за рівнем заборгованості є Донецька, Дніпропетровська, Харківська та Львівська області.

У серпні 2019 р. сума боргу у середньому на 1 працівника по країні становила 16 213 грн. Вище цього рівня були показники заборгованості у Сумській (52 980 грн), Київській (31 450 грн), Полтавській (20 773 грн), Житомирській (20513 грн), Рівненській (20259 грн) областях. У серпні 2021 р. сума боргу у середньому на 1 працівника по країні склала вже 25 700 грн, тобто зросла на 58,5 %. У звітному періоді в розрізі регіонів цей показник найвищим був для Харківської (36618 грн), Сумської (35723 грн), Київської (34701 грн), Дніпропетровської (32982 грн), Миколаївської (28659 грн) та Херсонської (25922 грн) областей [1].

Проведений аналіз показав, що зростання рівня заборгованості є більш суттєвим, ніж зростання середньої плати і ці процеси є вкрай нерівномірними, залежно від розглядуваного регіону. До всього, офіційна статистика вказує на стійку низхідну динаміку реальної заробітної плати, починаючи з 2017 р.

Все це призводить до зниження рівня доходів і купівельної спроможності населення в цілому. В результаті, регіони з низькими показниками розвитку більшою мірою, порівняно з іншими, потерпають від кризових явищ у розвитку національної економіки і розрив у рівнях регіонального розвитку посилюється. Зважаючи на важливість політики доходів і оплати праці на всіх рівнях управління економікою, держава має вживати активних заходів щодо її удосконалення, як одного з ключових факторів забезпечення стійкого розвитку України.

#### Література:

1. Державна служба статистики України: веб-сайт: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 07.11.2021).
2. Луняк І. В. Заробітна плата як основне джерело доходів найманих працівників. Агросвіт. 2015. № 21. С. 39-42. URL : <http://www.agrosvit.info/index.php?op=1&z=2037&i=7> (дата звернення: 30.10.2021).
3. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.11.2021).